

Dr. Öğretim Üyesi Barış MESÇİ

Süleyman Demirel Üniversitesi
Milletlerarası Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

**MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA
HAVA ARAÇLARININ
TEMİNATA KONU OLMASI**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	XI
ACKNOWLEDGMENTS	XV
KISALTMALAR.....	XXIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM HAVA ARAÇLARI ÜZERİNDEKİ AYNİ TEMİNATLAR

I. AYNİ TEMİNAT KAVRAMI	5
II. AYNİ TEMİNATIN FİNANSAL ÖNEMİ.....	9
III. HAVA ARACI KAVRAMI.....	11
IV. HAVA ARACI FİNANSMANI	14
A. Genel Olarak.....	14
B. Borç Finansmanı.....	16
C. Kiralama	17
V. TÜRK HUKUKUNDA HAVA ARAÇLARININ TEMİNAT OLARAK KULLANILMASI	19
A. Genel Olarak.....	19
B. Teslime Bağlı Rehin	23
C. Hapis Hakkı.....	26
D. Hava Aracı İpoteği.....	27
1. Genel Olarak	27
2. Hava Aracı İpoteğinin Özellikleri	30

3. Hava Aracı İpoteğinin Kurulması	36
a. Hava Aracı İpoteğinin Hukuki Sebepleri.....	36
i. Rehin (İpotek) Sözleşmesi	36
ii. Kanun Hükmü	39
iii. Malikin Beyanı.....	41
b. Hava Aracı İpoteğinin Tescili.....	41
i. Tescil Talebi.....	42
ii. Malikin Tescile Muvafakat Etmemesi	45
iii. Tescilin İçeriği	47
iv. Tescilin Hükümleri	47
4. Hava Aracı İpoteğinin Kapsamı	50
a. Hava Aracı İpoteğinin Konu Bakımından Kapsamı.....	50
i. Hava Aracı.....	50
(1) Münferit hava aracı.....	50
(2) Birden fazla hava aracı	54
(3) Hava aracının payı	55
ii. Bütünleyici Parça.....	56
iii. Eklenti.....	57
iv. Kira Bedelleri.....	58
v. Sigorta Tazminatı.....	59
b. Hava Aracı İpoteğinin Alacak Bakımından Kapsamı	60
i. Genel Olarak	60
ii. İpotekli Alacağın Kapsamı.....	64
5. Hava Aracı İpoteğinde Sıra İlişkisi.....	66
6. Hava Aracı İpoteğinin Hükümleri	70
a. Alacaklının Hakları	70
i. Şerh Talebinde Bulunma.....	70
ii. Hava Aracının Değerinin Azalmasına Karşı Tebdir Alma.....	71
iii. Malike Temsilci Atanmasını İsteme	73
b. Borçtan Şahsen Sorumlu Olmayan Malikin Hakları.....	74

c. Hava Aracı İpoteğinin Alacak Zamanaşımına Etkisi	75
d. İpotekli Alacağın Tahsili.....	76
i. Genel Olarak	76
ii. Lex Commissoria Yasağı	83
iii. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip	84
e. Borçlunun İflâsı Halinde Hava Aracı İpoteğinin İşlevi.....	91
f. Hava Aracının Haczedilmesi Halinde İpoteğin İşlevi.....	94
7. Hava Aracı İpoteğinin Devri	96
a. Alacağın İradi Devrine Bağlı Olarak.....	96
b. Alacağın Kanuni İntikaline (Halefiyete) Bağlı Olarak.....	98
8. Hava Aracı İpoteğinin Sona Ermesi.....	99
E. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni.....	102
F. Mülkiyeti Saklı Tutma Sözleşmesi.....	105
G. Mülkiyetin Teminat Amacıyla ve Hükmen Teslim Harici Bir Yolla Devri	112
H. Finansal Kiralama.....	116

İKİNCİ BÖLÜM
MİLLETLERARASI ANTLAŞMALAR
KAPSAMINDA HAVA ARAÇLARI
ÜZERİNDEKİ TEMİNATLARIN HUKUKİ
REJİMİ

I. GENEL OLARAK.....	123
II. HAVA ARAÇLARI ÜZERİNDEKİ HAKLARIN ULUSLARARASI DÜZEYDE TANINMASI HAKKINDA KONVANSİYON	130
III. TAŞINIR DONANIM ÜZERİNDEKİ ULUSLARARASI TEMİNATLAR HAKKINDA SÖZLEŞME VE TAŞINIR DONANIM ÜZERİNDEKİ ULUSLARARASI TEMİNATLAR HAKKINDA SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN HAVA ARACI DONANIMINA ÖZGÜ KONULARA DAİR PROTOKOL	133

A. Genel Olarak	133
B. Konvansiyon'un Türk Hukukundaki Yeri.....	137
C. Konvansiyon ile Hava Aracı Protokolü'nün Amacı ve Temel Özellikleri	144
1. Genel Olarak	144
2. Konvansiyon'un Yorumlanması ve Boşluklarının Doldurulması	148
3. Konvansiyon ile Protokoller Arasındaki İlişki.....	151
4. Deklarasyon Sistemi	152
5. Konvansiyon'un Diğer Bazı Milletlerarası Antlaşmalarla İlişkisi.....	155
D. "Uluslararası Teminat" Kavramı.....	156
E. Konvansiyon'un Uygulanma Alanı	162
1. Hukuki İlişkinin Niteliği Bakımından	162
a. Genel Olarak	162
b. Güvence Anlaşması.....	165
c. Mülkiyeti Saklı Tutma Kaydıyla Satış Anlaşması.....	166
d. Kira Anlaşması	166
e. Satış Akdi	167
f. Alacağın (İradi) Devri	168
g. Halefiyet	173
2. Hukuki İşlemin Şekli Unsurları Bakımından	175
3. Nesnenin (Donanımın) Niteliği Bakımından	179
4. Yer Bakımından.....	183
5. Hak Türleri Bakımından	187
a. Uluslararası Teminat.....	187
b. Müstakbel Uluslararası Teminat.....	187
c. Ulusal Teminat.....	189
d. Uluslararası Sicil'e Tescil Edilmeksizin Öncelik Tanınan Haklar	192

---

i. Kanuni (Rızaya Bağlı Olmayan) Hak veya Teminatlar	193
ii. Kamu Hizmeti Sağlayıcısının Nesneye İlişkin Hizmetleri Nedeniyle Sahip Olduğu Bağlama veya Alıkoyma Hakkı.....	197
e. Uluslararası Sicil'e Tescil Edilebilen Kanuni Haklar	199
f. Konvansiyon'un Yürürlük Tarihi Öncesinde Mevcut Olan Haklar	202
F. Konvansiyon'da Düzenlenen Tescil ve Sıra sistemi	206
1. Tescil Sistemi.....	206
2. Sıra Sistemi	212
G. Borçlunun Temerrüdü veya Aczi Halinde Alacaklının Nesneye İlişkin Hakları.....	216
1. Borçlunun Temerrüdü Halinde Alacaklının Nesneye İlişkin Hakları.....	216
a. Genel Olarak	216
b. Temerrüt Kavramı.....	219
c. Güvence Lehtarının Hakları	220
d. Şartlı Satıcı veya Kiraya Veren Hakları	223
e. İhtiyati Tedbirler.....	223
f. Hava Aracı Protokolü'nün Alacaklıya Tanıdığı İlave Haklar	225
2. Borçlunun Aczi Halinde Alacaklının Hava Aracı Nesnesine İlişkin Hakları.....	228
a. Genel Olarak	228
b. Alternatif A	232
c. Alternatif B.....	235
H. Konvansiyon Kapsamındaki Uyuşmazlıklarda Yetkili Mahkeme	236
1. Uyuşmazlığın Esası Bakımından Yetkili Mahkeme	237
2. İhtiyati Tedbir Kararları Bakımından Yetkili Mahkeme	238

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRK MİLLETLERARASI YETKİ VE
KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI
KAPSAMINDA HAVA ARAÇLARI
ÜZERİNDEKİ TEMİNATLARIN HUKUKİ
REJİMİ

I. GENEL OLARAK.....	243
II. HAVA ARAÇLARI ÜZERİNDEKİ TEMİNATLARA İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARDA YETKİLİ MAHKEME	246
A. Genel Olarak	246
B. Uyuşmazlığın Esası Hakkında Yetkili Mahkeme	247
C. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Kararı Bakımından Yetkili Mahkeme	250
III. HAVA ARAÇLARI ÜZERİNDEKİ TEMİNATLARA İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARA UYGULANACAK HUKUK	252
A. Genel Olarak	252
B. Ayni Haklara Uygulanacak Hukuku Gösteren Genel Kural	254
1. Genel Olarak	254
2. Kuralın Uygulanma Alanı	257
3. Eşyanın Yer Değiştirmesinin Mevcut Ayni Haklara Etkisi.....	259
C. Hava Taşıma Araçları Üzerindeki Ayni Haklara Uygulanacak Hukuku Gösteren Özel Kural	263
1. Genel Olarak	263
2. Kuralın Uygulanma Alanı	265
3. Sicil Yeri Değişikliğinin Mevcut Ayni Haklara Etkisi	266
D. Tasarruf Ehliyetine Uygulanacak Hukuk	268
E. Ayni Hak İşlemlerinin Şekline Uygulanacak Hukuk.....	269
IV. İFLÂSA UYGULANACAK HUKUK	271
SONUÇ	275
KAYNAKÇA.....	285